

Молох

Осип Маковей

Над Ливаноном небо синє
не мало хмарочки кругом;
гарячий вітер дув з пустині
і віяв скрізь сухим піском.

Огнем жарило сонце днями,
вночі, мов ватра, камінь грів,
над висохлими джерелами
верблюди стояв, зі спраги млів,
зів'яла зелень вся з погоди,
змарніла вся краса природи.

Настала в Балбеці посуха,
чума ширила смерть і страх,
валила з ніг людей задуха,
всі крились в тіні по домах.
Як подорожні на оази,
так ждали на холодний час,
молились всі, щоб від зарази
їх милосердний Молох спас,
та все вмирало їх чимало
і в місті мов життя не стало.

До храму Молоха страшного
зійшлись поважнії старці,
страшні для народу цілого
обстрижені святі жреці.
І раду там вони зложили,
як з міста вигнати чуму,
чим Молоха так прогнівили,
що в жертву принести ему,—
аж назначили богу свята
і в жертву принести дівчата.

Лякались всі посухи в місті,
лякались лютої чуми,
та більш злякались, як сі вісті

про жертви стали між людьми.

І ждали всі кінця наради,
кого на жертву призначать,
щоби спасти всіх від заглади,
хто мав померти із дівчат?
Непевний жребій мав рішити,
котрим вмирати або жити.

На другий день, як з небосклону
скотилось боже сонце вниз,
за білі гори Ливанону,
і тільки промінь ще заблис
та сяєвом ярким, кровавим
на мурах міста заяснів,—
там, перед храмом величавим,
скрізь нарід страшно гомонів.
Лунав там плач, і сміх, і крики,
і шал напав товпи великі.

Один стояв на бога лютий,
другий моливсь на майдані,
а велет бог, з заліза кутий*
сидів при храмі при стіні.
Як віл, мав голову і роги,
а тулуб схожий як в людей,
погані руки, довгі ноги
і камені замість очей.
Весь чорний був і закоптілий
і погляд мав хмарний, несмілий.

До рук він дошку мав прибиту
на ню всі жертви принімав
і в чорну грудь свою відкриту
в огонь страшний на смерть кидав.

Поклавши на коліна руки,
згори на всю товпу густу
дививсь і ждав на людські муки,
бо грудь без серця мав, пусту.
Сидів так сонно і ліниво

та ждав на жертви терпеливо.

Жреці то /Молоха мертвого
там посадили на престіл
і вічно пильнували строго,
щоб хто его не скинув в діл...
Вже почали дрова горіти
у божім животі страшнім,
і бог почав вже червоніти
на своїм троні каміннім.
Дівчата ж ті, що мав їх зжерт,
в святині дожидали смерті.

Вже Молох розжарився всюди,
від ніг до лоба зчервонів,
розлютивсь і з цілої груди
немов ревіти захотів.
Запахли навкруги кадила,
настала всюди тишина,
і чули всі, як десь квила
на пальмі пташка нежурна.
Жреці, до обряду готові,
зійшлись на сходи мармурові.

Загомоніли бубни, роги,
тимпани, труби, сопіл-ки,
скричали матері-небоги,
як з храму вийшли їх доньки.

Хоч люди плакати не сміли,
коли на смерть їх діти йшли,
та жалю здержати не вміли,
стояти тихо не змогли.
Луна ішла від криків, стонів,
плачу, музики і прокльонів.

Дівчата, гарні, соромливі,
зійшлися без одежі всі
і ждали вкупці, нещасливі,
в плачу, розпуці і страсі.
А з-поміж них найкраща Ада,

донька купця, така сумна!
Аж застогнала вся громада,
що вмерти мала і вона.
Волоссям вкрила біле тіло,
а серце в ній хололо, мліло.

Ось з них одну жреці жорстокі
ледве живу до рук взяли,
на сходи вивели високі
і богу в жертву піднесли.
Бог притулив її до груди,
роздався в клубах диму крик —
та заглушили крик сей люди,
і спів жреців, і гра музик.
Так дві іще пішло на муки
на розжарені божі руки.

Кричали всі, а перед ними
явився Гірам молодий,
очима подививсь гнівними,
а вид мав лютий і страшний.

На Аду глянув безнадійно
і на громадку сих дівчат,
та жрець прискочив неспокійно,
запхав его в товпу назад.
Як лев, він кинувсь сам щосили
в збіговище і щез по хвилі.
То Ада вже за хвилю згине
і стане попелом марним,
навіки Гірама покине
і не затужить вже над ним?
І мусить згинутися конечно,
щоб місто позбулось чуми?..
А вчора ще собі безпечно,
найщасливіші між людьми,
обоє серед пальм сиділи!..
Давайте лук, давайте стріли!

А де царівна гарна ділась?
Спалити мають і її!

У батька дома притаїлась,
нема єї на майдані!..
І руки в Гірама тремтіли,
і весь дрожав від сих гадок,
побіг домів, ухопив стріли
і з луком вибіг на горбок.
Як лютий тигр, жадний був крові
і скоро ладив лук кедровий.

Ось вже до Ади жрець зближився,
за білу руку взяв єї
і — впав, по сходах покотився
вниз головою до землі.

То Гірам так із лука стрілив
і в голову жреця влучив,
примірівсь знов і в груди вцілив —
найстаршого жреця убив.
Звалив їх, а вони руками
боролись хвилю зі стрілами.

Та не спинив шакалі" стада,
до жертв прискочили вони —
страшна хвилина — і вже Ада
конала в Молосі в огні.
А стріли круками летіли
на стадо звірів, божих слуг;
в розпуці матері всі мліли,
і зойк, і крик лунав вокруг.
Ніхто ж не рушив і ногами,
прикутий ланцюгом нестями.

Напала всіх жреців тривога,
втікати кождий був готов...
Де сей безбожник, що слуг бога
стріляти з лука ту прийшов!
Скоренько жертви повкидали,
убитих спрятали у храм,
самі чимскорше повтікали —
і Молох полишився сам.
Ану ж відкрили люди тайну

і смерть їм принесуть нечайну?..

Зворушивсь нарід остовпілий,
мов пробудивсь з тяжкого сну.
Там жертви в Молосі горіли,
а ту, посеред майдану,

убиті лютою чумою,
лежали купи неживих...
Зжахнулись люди і товпою
пішли здалека від мертвих
додому з думами журними,—
аж Гірам появивсь між ними.

"Заждіть! Там в грані ваші діти,
а чи царівна там горить?
Що мала з другими згоріти,
то в батька схована сидить!
Невільницю за ню підставив,
з жрецями змовивсь, заплатив,
з маєтками у храм відправив
і бога так, і нас здузив.
Ходім у храм, жреців поб'ємо
і в жертву богу принесемо!"

Так він сказав, а вколо нього
зібрались родичі дівчат;
у храм пустилося з них много,
та гнеть вернулися назад.
"Ану ж тепер чума устане,
а бог скарає сам жреців?
Заждім!" — сказали всі міщани
і тихо розійшлись домів.
А Молох довго ще курився,
і довго дим і чад стелився.

Сім днів всі ждали неспокійно,
не певні завтрашнього дня,—
сім днів минуло безнадійно,
і вмерла не одна сім'я.

Палила дальше іде посуха,
чума ширила смерть і страх,
валила з ніг людей задуха,
всі крились в тіні по домах;
а бог сидів собі ліниво
і ждав на жертви терпеливо.

Настала ніч. Заснули люди
тривожним, неспокійним сном,
і тишина настала всюди,
лиш теплий легіт дув часом,
за містом шакал вив понуро,
і гай циприсів десь шумів,
а місяць на зчорнілі мури
світив і в мармурі блистів,
і по землі далекі тіні
кидали дерева і стіни.

Далеко чорною стіною
сягав у небо Ливанон,
дрімали гори, вкриті тьмою,
аж крик якийсь сполошив сон.
Попівночі було вже, пізно,
вже місяць заходив блідий,
як люди десь скричали грізно,
а їх зловіщий крик сумний
загув у почорнілих стінах,
як голос пугачів в руїнах.

При храмі чорного ідола
зібрались народу товпи,
а бог дививсь на них з престола
і мовчки ждав, чого прийшли.

А ті питались лиш покірно
про те, чи ситий їх дітьми,
про слуг, що так служили вірно,
і про кінець який чуми.
Та бог не говорив з товпами,
а Гірам обізвався словами:
"Сидить собі наш бог в спокою,

на нас спідлоба задививсь —
такою жертвою страшною
не наситивсь, не вдоволивсь!
Та що ж він зробить, як не може,
хоч кажуть вам, що має власть?

В нічім вам Молох не допоможе,
а все зжере, що нарід дасть;
молитов ваших не почує,
а ваших жертв не потребує!

Не шле він на нікого кари,
не мститься ні на слугах злих;
він помічний збирати дари,
бо сам є наймитом у них.
Жреці давно себе здурили,
а нас обманюють тепер —
і так вам марно попалили
безпомічних дочок, сестер!
Вже знищив Молох жертв так много,
а нам так з ним, як і без нього!"

І Гірам тяжко зажурився,
коли на Аду спогадав,
на бога гнівно подивився
і враз з людьми его напав.

Хоч Молох був з заліза кутий
і мармуровий мав престіл,
та як завзявся нарід лютий —
звалився бог безсильно в діл.
На землю з громом впав, розбитий
і попелом з дівчат покритий.

І втішно всім, що се вчинили,
і лячно, бо то бог лежав;
ось ждуть, чи всі помруть в тій хвилі,
та бог не встав і не скарав.
Залізо на землі лежало,
і бога не лякавсь ніхто...
Над ним кількох вже розмишляло,

як знов зложити би єго...

Жреці ж не ждали в храмі скону —
були вже в горах Ливанону...

1—10 грудня, 1888